

NOTES PER A UNA BIOGRAFIA DEL DR. RAMON BONET I LLACH, PREVERE

A CURA D'ANTONI LLAGOSTERA FERNÁNDEZ I FLORENCI CRIVILLÉ I ESTRAGUÉS
(Amb la col·laboració de Joaquim Bonet i Llach i la més puntual
d'Agustí Dalmau, Concepció Pons, Concepció Giol i Margarida Roura)

El Dr. Ramon Bonet i Llach, que fou secretari del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès entre l'octubre de 1981 i el gener de 1984, va néixer a Ripoll l'1 de març de 1911.

La seva figura, a vegades poc coneguda, un cop examinada a fons se'ns presenta com una de les grans personalitats eclesiaístiques del Ripoll del segle xx, especialment de la postguerra. Hi ha també altres noms de relleu que podríem mencionar,¹ però ben segur que ell tindria un lloc significatiu entre els prohoms del món eclesiaístic local.

Malgrat el seu allunyament de la seva vila natal —a Osca—, hi va deixar petjada, sobretot pel seu estudi de la figura de sant Eudald, el patró de Ripoll, i també per altres treballs, entre els quals cal significar les «Efemèrides ripolleses», publicades en el *Full parroquial de Santa Maria de Ripoll* durant dotze anys, entre el 1977 i el 1988.

Fill d'impressors

Era el primer fill de Llorenç Bonet i Batlle, natural d'Olot, i de Concepció Llach i Cambó, de Llers, a l'Empordà. Som davant d'una de les famílies de grans impressors ripollesos, juntament amb els Maideu i els Puig.²

Per esmentar només una de les edicions feta pels Bonet, mencionarem el *Full Parroquial de Santa Maria de Ripoll* (iniciada l'abril de 1910),³ una de les més prestigioses publicacions locals que, més enllà del seu caràcter confessional, conté molts materials interessants per a l'anàlisi de la cultura i la societat ripollesa.

Lamentablement, des del març de 1981 el *Full Parroquial* va deixar de ser fet amb impremta. Durant més de setanta anys aquesta publicació havia estat impresa pels Bonet, amb només l'obligat interval entre el 19 de juliol de 1936 i el 20 d'agost de 1939.

Una mostra d'aquest lligam sentimental entre la publicació parroquial ripollesa i la impremta és el fet que Llorenç Bonet, com explica el seu fill Joaquim, a pesar d'haver-se jubilat, sempre va mantenir la confecció de la *Fulla parroquial* com una de les seves feines a la impremta, quasi en exclusiva. El dia de la seva mort, el matí del 16 de maig de 1966, encara va acabar de confegir el darrer número, cosa que va fer retardar una mica el dinar.

Segons Joaquim Bonet, la vocació religiosa del seu germà gran va desvetllar-se molt aviat. Mentre la resta d'infants jugaven a altres jocs, ell convidava els amics i els petits de la casa, primer de tot a oir missa «de joguina». Eren a l'habitatge, llibreria i impremta Bonet del carrer de Sant Pere 10, amb porta al darrere que comunicava cap al carrer d'en Dama.

Anotem que la família Bonet, Batlle i Llach ha donat molts capellans i religiosos: fins a divuit, se'n compten en una nota no datada del Dr. Ramon Bonet.

Donada la seva jovenívola vocació religiosa sembla pertinent de dir que fou confirmat pel bisbe Josep Torras i Bages el 29 d'abril de 1912.⁴

Ramon Bonet, encara com a seglar. 1928

Un estudiant brillant

Cal dir que entre els papers del Dr. Bonet hi ha una exhaustiva relació dels seus estudis, mostra d'un esperit meticulós que se'ns presenta avui com una de les seves característiques personals més acusades.

Entre els documents, s'hi troba un llistat complet dels cursos a Ripoll, a Vic, al Seminari Conciliar de Vic (1928-1930), al Seminari Pontifici Central de Tarragona (1930-1933) i al Seminari Tridentí d'Urgell (curs 1933-1934), amb les qualificacions obtingudes. Hi ha una gran majoria d'assignatures amb la qualificació «benemeritus» i «meritissimus» i només algun escadusser «meritus».

Un exemple d'aquesta escrupolositat documental ho és també una relació de superiors, professors i directors espirituals que va tenir en els diferents llocs d'estudi.

El seus estudis, sempre brillants, tingueren una ràpida successió:

Gramàtica	I II	Ripoll	1923-24 1924-25
Gramàtica Retòrica Filosofia Filosofia	III I II III	Vic - Col·legi Sant Josep ----- Vic - Seminari	1925-26 1926-27 1927-28 1928-29 1929-30
Teologia	I II III	Tarragona	1930-31 1931-32 1932-33
Teologia	IV	la Seu d'Urgell	1933-34
Dret canònic	I	Tolosa	1934-35
Vicari de Jorba			1935-36
Dret canònic Teologia	II III V	Tolosa	1936-37 1937-38 1938-39

L'ordenament sacerdotal (1934 i 1935)

La tonsura, en el camí del sacerdoci, va obtenir-la de mans del bisbe de Vic, Joan Perelló i Pou. Les ordes menors, a la Seu d'Urgell, a l'oratori episcopal, de mans del Dr. Justino Guitart Vilardebò.

Ordenat sacerdot *in sacris* o subdiaconat a Girona el 22 de setembre de 1934, i atès que no podia ser ordenat sacerdot fins a l'edat reglamentària, va anar a Tolosa de Llenguadoc, on a l'Institut Catòlic va cursar els estudis de «Baccalaureat in Jure Canonica», amb la qualificació «cum magna laude».

Cal dir que fou ordenat diaca («sagrat orde del diaconat») i, posteriorment, el presbiterat o sacerdoci a Tolosa, per part de monsenyor Jules-Géraud Saliège, arquebisbe de Tolosa. La data d'aquest darrer acte fou el 10 de juny de 1935 («Tempores de Quaresma» o dilluns de Pasqua Granada).

La primera missa privada la va celebrar l'11 de juny de 1935 a l'església de l'Institut Catòlic de la ciutat francesa, «assistido por el Superior del Seminario León XIII, M. le Chanoine Agustin Fabre, S. J.».

Cantà la primera missa («Missa nova») al monestir de Ripoll el 26 de juny de 1935; l'apadrinaren els seus germans Lola i Josep Maria.

Per unes notes de Ramon Bonet, sabem detalls molt concrets d'aquesta celebració, que per a ell era tan important. Fou assistit, com a capellà d'honor, «pel meu Sr. oncle Joaquim Bonet i Batlle, prev., ecònom de S. Jaume de Llierca, els cosins Mn. Joan Puig i

Bonet; rector de Llers, i Mn. Ramon Bonet i Paluzie, vicari de Besalú, de diaca i sotsdiaca respectivament. Mn. Joan Grau, director del Col·legi de S. Josep de Vic, mestre de cerimònies; i els sacerdots ripollesos Mn. Eudald Ferret i Ramon Vilalta, beneficiats de Sta. Maria; Mn. Josep Santanach, ex-professor meu i encarregat de l'església de S. Eudald; i Mn. Joan Rovira, condeixeble, de caper. Els seminaristes Mn. Joan Coma i Joan Brisa d'acòlits i Josep Vila de turiferari».

Grup de seminaristes de Ripoll l'any 1925. D'esquerra a dreta: Josep Vinyals, Josep Bonada, Ramon Bonet i Vicenç Torrents.

I més mostres de meticulositat en les notes de Ramon Bonet sobre els capellans assistents a la seva primera missa solemne: «entre els sacerdots, Mn. Josep Tordera, en representació del Sr. arxiprest, qui per causes ben alienes no es pogué trobar entre nosaltres. El Sr. rector arxiprest de Figueres, Dr. Pere Molas, [...], Mn. Josep Ragué [...], Damià Torrents, Florenci Ferrer, Martí Codony [...], Ramon Suriñach [...], Josep Vilajoliu i Josep Ma Sala.»

Creiem que no cal dir que els papers guardats sobre aquest dia de la primera missa de Ramon Bonet demostren a bastament el seu tarannà escrupolós.

Durant l'acte es van predicar les glòries del sacerdoci catòlic a càrrec de Joan Maria Sala-Monsó, prevere. La capella de Santa Maria va cantar una missa «Santa Maria de Ripoll», composta pel mestre que la dirigia, Mn. Damià Torrents. Anotem que la capella va cobrar 97 pessetes.

Tres poetes varen fer escrits per al nou sacerdot: Raimunda Jofré de Casals, Carme Vidal i J. Soler i Parcerisa.

Els primers destins eclesiàstics (1936)

A la seva tornada de França, ja el maig de 1935, des del bisbat de Vic se li mana que no «contraïga compromisos, ni matrícula, ni cosa anàloga, que le impida prestar servicios inmediatos a la Diócesis, la cual siente escasez de personal para sus necesarios ministerios».

El primer destí eclesiàstic era molt modest. El 8 de juliol de 1935 fou nomenat coadjutor de Sant Pere de Jorba,⁵ a l'Anoia. Al cap d'un any, l'esclat de la Guerra Civil el troba en aquesta localitat. El 18 de juliol els milicians registraren la parròquia. L'endemà tornaren i afusellaren les figures dels sants de l'església i cremaren els seus papers personals i la documentació. Ell i el vell rector s'havien tret la sotana i fugiren camps a través. Uns pagesos li facilitaren una gorra per ocultar la tonsura. El rector quedà en un poble a casa d'un amic i ell passà cinc dies amagat pels boscos, menjant només herbes i grans de blat. Després entrà a Igualada, disfressat de pagès, i s'amagà a casa d'un condeixeble, monjo de Montserrat. A l'inici de l'agost pogué obtenir un salconduit per pujar amb tren a Ripoll.

*Quatre seminaristes a les festes de Sant Pere de l'any 1929 a Ripoll:
Mn. Josep Prat i Molist, Mn. Modest Uñó i Gual, Mn. Ramon
Bonet i Llach i Mn. Jeroni Claveras i Brunet.*

L'amargor de la persecució

Arribat a la comtal vila, s'ocultà a la casa familiar. El seu germà Joaquim explica que l'amagatall va estar a punt de ser descobert durant una de les freqüents inspeccions dels domicilis considerats «facciosos». Un dels milicians, treballador de la impremta, va salvar Ramon Bonet advertint-lo que marxés. Prop d'una quarantena de capellans i religiosos del bisbat de Vic, relacionats amb la comarca del Ripollès, varen caure assassinats en els primers mesos de la Guerra Civil pels anomenats «incontrolats».

Alguns dels morts eren molt propers al jove sacerdot, entre els quals cal destacar Mn. Manuel Caballeria de Budallés (nat a Ripoll el 18 de febrer de 1872, capellà de l'església de Sant Eudald i organista de Santa Maria de Ripoll, mort el 28 d'agost de 1936 a la carretera de Campdevànol a Gombren); Mn. Eudald Ferret i Fossas (nascut a Ripoll el 28 de febrer de 1868, beneficiat de Ripoll i mort el 24 d'agost de 1936, a Ripoll); Mn. Camil Lleonat i Riera (nascut a Taradell el 27 de desembre de 1887, custodi del Santuari de Montgrony, mort el 18 de setembre de 1936 prop de Sant Llorenç de Campdevànol); Mn. Josep Ragner i Carbonell (nascut a Ripoll el 23 de gener de 1874, beneficiat de Santa Maria de Ripoll i conservador del Museu Folkloric de Sant Pere, mort la nit del 28 al 29 d'agost de 1936); Mn. Josep Santanach i Cubí (nascut a Ripoll el 29 d'agost de 1868, capellà de l'església de Sant Eudald de Ripoll i mort el 4 de setembre de 1936, a la plaça d'Alp); Mn. Damià Torrents i Coll (nascut a Ripoll el 21 d'agost de 1882, beneficiat i mestre de capella de Santa Maria de Ripoll i mort la nit del 28 d'agost de 1936 prop de sant Llorenç de Campdevànol, amb el seu germà Vicenç).⁶

Fugida i estada a França (1936-1939)

D'entre els papers del Dr. Bonet que té la família, hem trobat part d'un dietari que va escriure sobre la seva fugida i primers dies d'estada a França que, pel seu especial interès, publiquem per separat en aquest mateix volum.

Va romandre a França durant tota la Guerra Civil, seguint els consells d'eclésiàstics francesos, que valoraven que un cop acabada la guerra caldria comptar amb «un ferment nou». Va aprofitar aquesta estada per doctorar-se en dret canònic a l'Institut Catòlic de Tolosa de Llenguadoc o Seminari Lleó XIII.

La seva tesi de doctorat versa sobre un tema certament curiós, l'observança del descans dominical: *De sanctificatione festorum in Ecclesia Catholica a primordiis ad saeculum VI inclusive*.

Cal remarcar que aquest treball, en llatí, amb l'afegitó aclaridor de «Disquisitio historico-jurídica», fou publicat el 1945 per la «Imprenta y librería Bonet» de Ripoll. Es tracta d'un volum de 115 pàgines, dedicat al polític i parent llunyà, Francesc Cambó i Batlle «in sincerum venerationis et gratitudinis obsequium hoc opus reverenter dicabam».

Un cop acabada la guerra hi ha dos documents que Bonet, sempre metòdic, va transcriure en una llibreta,⁷ que havien de servir-li com a salconduit en el retorn a Espanya:

Institut Catholique de Toulouse
31, rue de la Fonderie

Le soussigné, Secrétaire général de l'Institut Catholique de Toulouse, certifie que M. l'Abbé Raymond Bonet y Llach a résidé au séminaire Léon XIII de l'Institut Catholique depuis le 1er. janvier 1937 jusqu'à ce jour.

Il avait précédemment passé au dit Séminaire l'année scolaire 1934-35.

Il a utilisé son séjour à faire des études de droit canonique et de théologie qu'il a couronnées par l'obtention du grade de docteur en droit canonique; et il a de plus acquis la scolarité requise pour se présenter à l'examen de licence en théologie.

Fait à Toulouse, le 22 mars 1939.

Le Secrétaire général de l'Inst. Cath.

Prélat de la Sainteté, M. Thomas

Institut Catholique. Séminaire Léon XIII
31, rue de la Fonderie. Toulouse

Toulouse, le 25 mars 1939

J'ai l'honneur de certifier que Monsieur Ramon Bonet-Llach, né a Ripoll (Espagne) le 1er. Mars 1911 est Prêtre du Diocèse de Vich (Espagne) et que sa conduite a toujours été d'une parfaite dignité sacerdotale, durant tout le temps qu'il a passé au Séminaire des Prêtres Etudiants de l'Université Catholique de Toulouse, que nous appelons Séminaire Léon XIII.

Fait à Toulouse le 25 mars 1939.

Agustin Fabre, chanoine de Toulouse et Supérieur de «Léon XIII»

[Signatura]

P.S. J'ajoute que M. l'Abbé Bonet-Llach est Docteur en Droit Canon. de cette Université.

Però la mesura fou estèril, ja que al seu retorn de França i malgrat comptar amb els documents abans esmentats, que justificaven la seva estada a Tolosa, fou reclòs en un camp de presoners, d'on hagué de ser tret mitjançant les habituals recomanacions.

L'internament en el camp de concentració no va durar gaires dies, ja que entre el final del curs 1938-1939 a França (març) i el seu destí com a capellà a Sant Quirze de Besora (setembre) hi van poques setmanes, però segurament li fou un record força colpidor.

26 de juny de 1935. Fotografia amb la família a la sortida de la Missa nova, celebrada al monestir de Ripoll. D'esquerra a dreta: el pare, Llorenç Bonet i Batlle, Dolors —Lola— (germana i padrina del nou capellà), Jaume Feixes, Mn. Ramon Bonet, els seus germans Joaquim i Josep M. (l'altre padrí) i Concepció Llach i Cambó (la mare).

Càrrecs al bisbat de Vic (1939-1947)

Ramon Bonet, pels seus estudis i doctorat fet durant la guerra, havia de tenir un futur esplèndid, però els començaments com a capellà diocesà són especialment durs.

El seu primer destí a la postguerra és de coadjutor-mestre de Sant Quirze de Besora,⁸ entre el 28 de setembre de 1939 i el 17 de febrer de 1940.⁹

Aquell any obté la llicència de confessió, que li serà prorrogada, previ examen sinodal o visita pastoral. Noves llicències li seran conferides en obtenir la canongia a Osca, per part del bisbe Perelló, i reformades pel seu successor Ramon Masnou.¹⁰

Tot seguint un periple de destins molt allunyats dels seus estudis, Bonet és nomenat el 17 de febrer de 1940 ecònom de Santa Maria de Salselles (el Lluçanès) i capellà de la tenència de Sant Climent Surriba. Hi serà fins el 16 de maig de 1941.¹¹

Posteriorment —16 de maig de 1941— el nomenen capellà-mestre de la colònia Soldevila (Sant Esteve), de la parròquia de Santa Maria de Balsareny. Hi estarà fins el maig de 1946.¹²

El 1 de maig de 1946, i fins l'1 d'octubre de 1947, Bonet és ecònom de Sant Joan de Vilatorrada.¹³

Cal dir que durant la seva estada a Sant Joan de Vilatorrada fou professor de religió al col·legi «Los Infantes» (Els Infants) de les Germanes Carmelites de la Caritat de Manresa, amb una classe setmanal, de l'1 d'octubre de 1946 al 15 de juny de 1947.¹⁴

Durant la seva estada en aquest poble del Bages, Ramon Bonet va escriure i publicar un llibre sobre la població: *Notas históricas de la parroquia de San Juan de Vilatorrada* (obispado de Vich), que aparegué el setembre de 1947. Segons sembla per la composició del volum, aquesta publicació fou editada en fascicles. En el primer lliurament es fa una presentació dels objectius del treball:

«Con la ayuda de Dios nuestro Señor, vamos a publicar, amados feligreses, unas noticias históricas sobre nuestra Parroquia.

En ellas veremos el origen de las cofradías y asociaciones religiosas que radicaban en la Parroquia, los hechos gloriosos o nefastos relacionados con la misma, los bienes que, antaño, poseía nuestra Iglesia parroquial y otros asuntos de no menor importancia, como las costumbres funerarias de ciertas casas, devociones especiales, etc., que nos hablarán de aquellas tradiciones cristianas en alto grado, de vuestros antepasados.

Haga Dios, amados feligreses, que en el día de mañana se pueda escribir otro tanto de vosotros y de la época actual.»¹⁵

Podríem dir que Bonet pateix durant la postguerra una certa postergació en l'àmbit eclesiàstic vigatà. La seva independència com a alumne, demostrada principalment pels seus estudis i l'estada a França, li passarà factura. Segons el testimoni del seu germà Joaquim, era molt conscient de la seva situació, però confessava que la modèstia dels seus destins li permetia estudiar per presentar-se a una oposició.

L'obra *La alteración de la libertad* (juliol de 1946)

La capacitat intel·lectual del Dr. Ramon Bonet anava, ben segur, molt més enllà dels discrets càrrecs eclesiàstics que li eren atorgats.

Datada el 26 de juliol de 1946 hi ha l'obra *La alteración de la libertad*, un petit imprès de 35 pàgines, editat a la Impremta Bonet de Ripoll.

El treball porta un pròleg del P. Antonio María de Barcelona i és dedicat a Joaquim Bonet i Batlle, el capellà d'Olot parent seu, que fou assassinat el 26 de juliol de 1936.

L'autor del pròleg resumeix perfectament l'objectiu del llibret i fa un petit resum del seu contingut:

«[...] trata en este folleto, muy sucintamente, pero también muy acertadamente, de un problema tan interesante, desde el punto de vista moral y jurídico, como es el de la responsabilidad de los actos humanos.

Después de sentar algunos principios generales, estudia lo que puede atenuar, limitar y aun anular la responsabilidad, sea por deficiencias fisiológicas, sea por morbosidades o aberraciones tanto de la voluntad como de la inteligencia. Estudia también con mucho tino la cuestión de las obsesiones y las fobias».

No ens trobem pas, però, davant un tractadet divulgatiu a l'abast del gran públic, ja que segons el pròleg, és escrit «para guía de confesores o de aquellos que han de dictar sentencia e imponer sanciones a los actos delictivos».¹⁶

Primera edició de la biografia de Mn. Joaquim Bonet i Batlle (1946)

El 1946, Ramon Bonet va publicar una primera versió d'una biografia del seu oncle, el també capellà Mn. Joaquim Bonet i Batlle,¹⁷ sota el títol *Semblanza del Reverendo Joaquín Bonet y Batlle* (Impremta y Librería Bonet, Olot, 1946). Pel que podem veure, era un persona que li fou guia en molts aspectes.

Es tracta d'un llibre que documenta la vida d'un capellà notable, Mn. Joaquim Bonet i Batlle, fundador del Patronat de la Immaculada i de Sant Antoni d'Olot, també anomenat «Patronat d'obreres d'Olot», que exercia el juliol de 1936 a Sant Jaume de Llierca. Va ser assassinat a Riudellots de la Creu, municipi de Palol de Revardit, el 26 de juliol de 1936.

Aquesta obra, per la data d'impressió, forma part de l'abundant hagiografia dels màrtirs catòlics de la Guerra Civil que va publicar-se durant el anys del franquisme, encara que és també una mostra d'una línia de treball històric del Dr. Bonet, relacionada amb la seva família.

Intenció de presentar-se a una oposició de canonge a Vic

En convocar-se una plaça de canonge a Vic, Ramon Bonet va manifestar la seva voluntat de presentar-s'hi. Però li fou indicat que ell lloc era ja cobert. I com que aleshores s'havia convocat una plaça de canonge a Osca, va fer el pas de concórrer-hi.

En un quadernet, va copiar la valoració que fan des del bisbat de la seva actitud com a capellà i el permís del bisbe de Vic per optar a l'oposició i de residència a Osca. Cal dir que els documents denoten una certa fredor:

«[...] el Rvdo. Sr. D. Ramon Bonet Llach, Cura Ecónomo de Vilatorrada, es sacerdote de conducta intachable, muy piadoso y adornado de excelentes dotes y capaz para el desempeño de los cargos de la Prebenda a la que ha opositado, como también lo considero suficientemente preparado para regentar una Cátedra en el Seminario. Su celo sacerdotal se ha puesto de manifiesto en las parroquias en las que ha ejercido el cargo de coadjutor y Ecónomo desde 1935 y su actuación en ellas ha sido a satisfacción de sus Superiores y de los feligreses. Jaime Gassó, Vic. Gral. de Vich, 11 Septiembre 1947.»¹⁸

«Damos Nuestra autorización y licencias necesarias al Rvdo. Sr. Dr. D. Ramon Bonet [...] para que pueda opositar a la Canonjía Doctoral [...] y recibir colación y tomar posesión canónica en el caso de salir provisto y ser agraciado con la Prebenda. Vich, 14 de Julio de 1947. Juan, Obispo de Vich.»¹⁹

«[...] damos Nuestra autorización al R. [...] R. B. LL. Pbro. De esta Diócesis, para que pueda trasladarse y residir en Huesca y aceptar el cargo que tuviera a bien conferirle el E. y R. h. O. de aquella Diócesis. Vich, 30 septiembre 1947. Juan, O. de V.»²⁰

*La família Bonet-Llach en una trobada a Alp.
Josep M., Lola, Concepció Llach, Mn. Ramon, Llorenç Bonet, Neus i Joaquim.*

Canonge d'Osca

El 27 de febrer de 1947, prèvia oposició, va aconseguir el càrrec de canonge de la catedral d'Osca. Com es podia esperar, la seva presentació —un català a l'Aragó i amb un passat d'estudis a l'estranger—, tampoc no va resultar un camí exempt de reticències. Això no obstant, la llarga estada a Osca del Dr. Ramon Bonet fou tot un seguit d'èxits i de càrrecs:

Copiem la seva relació manuscrita de càrrecs i destins eclesiàstics a la diòcesi,²¹ en l'idioma en què fou redactat:

Cúria d'Osca	
del 25-10-1947 al 23-07-1951	<i>Fiscal General o Promotor de Justicia y Defensor del Vínculo (3 años, 8 meses y 29 días).</i>
del 10-09-1948 al 19-08-1957	<i>Canciller-Secretario de Cámara y Gobierno del Obispado</i>
4-04-1949	<i>Delegado Diocesano de Capellanías, Fundaciones y Mandas Pías</i>
del 22-01-1953 a l'18-08-1957	<i>Administrador-Delegado de la Diócesis de Huesca</i>
del 10-06-1953 a l'1-11-1965	<i>Gobernador Eclesiástico de la Diócesis de Huesca</i>
6-04-1956	<i>Juez Prosinodal</i>
6-04-1956	<i>Examinador Prosinodal</i>
24-01-1955	<i>Vocal Junta Diocesana para las Conferencias Morales y Litúrgicas del Clero</i>
10-11-1953	<i>Vocal del Consejo de Censura y Vigilancia</i>
6-04-1956	<i>Censor de Oficio</i>
19-08-1957	<i>Vicario General de la Diócesis</i> <i>Mons. [Lino] Rodrigo [Ruesca] (5 de junio de 1965)</i> <i>Mons. [Jaime] Flores [Martín] (18 de marzo de 1969)</i> <i>Mons. [Damián] Igualen [Borau] (7 de diciembre de 1969)</i> <i>Mons. [Javier] Osés [Flamarique] (hasta 21 de diciembre de 1980)</i>
1-11-1956	<i>Secretario del Tribunal para examen y calificación de los opositores al Concurso Gral. abierto para la provisión de las Parroquias vacantes en la Diócesis de Huesca</i>
del 8-11-1960 al 31-08-1965	<i>Vice-presidente del Colegio de Consultores para el Apostolado Diocesano</i>
23-07 i 3-08-1969	<i>Secretario de Visita Pastoral de Mons. Iguacen en el Monasterio de Cabas y en la parroquia de Ayerbe</i>

7-11-1969	<i>Mons. Javier Osés Flamarique, Obispo Auxiliar y Administrador Apostólico de Huesca, me confirma en el cargo de Vicario General de la Diócesis. Me dice que siga también como visitador Religiosas, cuestión jurídica y Delegado Fundaciones.</i>
Seminari d'Osca	
de l'1-10-1947 al 17-09-1949	<i>Profesor de Derecho Canónico y Derecho Público Eclesiástico (Estado). Cargo: Derecho parroquial y Acción Católica</i>
del 17-09-1949 al 17-09-1952	<i>Catedrático Extraordinario –previa oposición– de D.C. y D.P.E (sigo en D.P. y A.C., como cargas nómina).</i>
del 23-07-1951 al 31-XII-1957	<i>Prefecto de Estudios (Seminarios Mayor y Menor de Huesca).</i>
de l'1-01-1958 al 23-09-1965	<i>Prefecto de Estudios del Seminario Mayor de Huesca.</i>
de l'1-08-1952 a l'1-08-1965	<i>Hago el Calendario escolar del Seminario de Huesca.</i>
del 17-09-1952 a [espai en blanc]	<i>Profesor ordinario de D.C. y D.P.E. Derecho Parroquial y A.C.. (Cargas: D. Par. y A.C.)</i>
23-09-1965	<i>Profesor Derecho Parroquial y A.C.</i>
1-10-1966	<i>Profesor de Francés (5º, 4º y 3º de Latín)</i>
30-09-1967	<i>Ceso Prof. Der. Can. (traslado Teol. Zaragoza)</i>
30-09-1968	<i>Ceso Prof. Derecho Púb. Ecles. (Sol).</i>
Acció Catòlica	
del 14-04-1948 al 28-09-1958	<i>Consiliario Diocesano de las Mujeres de A.C.</i>
del 3-11-1949 al 13-02-1950	<i>Vice-Consiliario de la Junta Dioc. de A.C.</i>
del 14-02-1950 al 12-11-1968	<i>Delegado Diocesano de A.C. (a partir de enero de 1960: Delegado Episcopal A.C.)</i>
del 14-02-1950 al 10-10-1960	<i>Consiliario de la Junta Dioces. de A.C. (1ª vez).</i>
del 28-02-1964 al 21-11-1968	<i>Consiliario de la Junta Dioces. de A.C. (2ª vez).</i>
de l'1-04-1950 al 21-12-1962	<i>Director de Milicias de Cristo.</i>
del 19-12-1950 al 21-12-1951	<i>Director del Secretariado Diocesano de Caridad.</i>
del 21-12-1951 al 13-06-1967	<i>Consiliario del Secretariado Diocesano de Caridad (Después, Delegado Episcopal de Cáritas Diocesana).</i>
Juliol de 1948	<i>Asisto a la "Semana de Consiliarios", en Madrid.</i>

del 23-02-1961 al 13-06-1967	<i>Consiliario de la Cáritas Escolar Diocesana.</i>
Altres càrrecs a Osca	
de l'1-10-1948 al 25-12-1948	<i>Capellán del Convento de Carmelitas Descalzas de Santa Teresa</i>
de l'1-02-1950 al 5-05-1959	<i>Delegado Diocesano de Prensa Católica (Buena Prensa).</i>
del 25-05-1952 al 15-05-1959	<i>Delegado Diocesano de la Oficina de Información y Estadística de la Iglesia en España</i>
27-04-1954	<i>Confrere nº 1 de la C. de la V. de Montserrat</i>
11-12-1953	<i>Vocal de la Comisión "Pro-año Santo Mariano 1953-1954".</i>
del 5-05-1958 al 26-07-1958	<i>Capellán (interino) del Cuerpo Facultativo de Prisiones de la Prisión Provincial de Huesca.</i>
2-02-1960	<i>Inscrito por la Superiora Gral. Sor Geneviève de Ste. Chantal (La Tour 11 Joseph) "Los amigos de las Hermanitas de los Pobres".</i>
28-06-1959	<i>Adscrito Santo Grial, de Valencia.</i>
10-01-1961	<i>Presidente-Delegado del Sr. Obispo de la Junta Diocesana Pro-Canonización del Beato Juan de Ávila.</i>
11-01-1963	<i>Presidente de la Comisión Organizadora de los actos con motivo de la Visita a Huesca del Brazo de Sta. Teresa de Jesús.</i>
del 28-02-1964 al 28-11-1967	<i>Director eclesiástico del Secretariado Diocesano de los Cursillos de Cristiandad.</i>
26-05-1969	<i>Presidente de la Comisión Permanente del Consejo Presbiterial de Huesca.</i>
Catedral d'Osca	
del 27-02-1948 al 10-07-1952	<i>Canónigo Doctoral (La Bula lleva fecha 20 enero 1948)</i>
10-07-1952	<i>Arcediano (Dignidad) Catedral</i>
5 años (2 + 3) Canónigo Apuntador	

La llarga relació de càrrecs eclesiàstics a Osca del Dr. Bonet es pot resumir en dues notes periodístiques. La primera és del moment en què és nomenat Vicari General del bisbat d'Osca:

Ilmo. Sr. Dr. D. Ramón Bonet y Llach

Ha sido nombrado Vicario General de la Diócesis de Huesca el Ilmo. Sr. Dr. D. Ramón Bonet y Llach, Arcediano de la Santa Iglesia Catedral.

El Dr. Bonet, procedente de la Diócesis de Vich, se doctoró en Derecho Canónico en la Universidad de Toulouse (Francia). Vino a su diócesis nativa en la que desempeñó diversos cargos.

En 1946 opositó a la Canonjía Doctoral de Huesca y le fue concedida. Nuevamente opositó y obtuvo la cátedra de Derecho Canónico en nuestro Seminario, del que es Prefecto de Estudios. Tiene publicadas algunas obras.

Nuestro venerable Sr. Obispo le concedió la dignidad de Arcediano de la Catedral. Ha sido Secretario de Cámara durante 10 años consecutivos.

Finalmente en la Acción Católica es Delegado Diocesano, Consiliario de la Junta Diocesana y del Consejo de las Mujeres de Acción Católica y de la Cáritas Diocesana.

En ausencias y enfermedades del Prelado ha desempeñado con toda prudencia el cargo de Gobernador Eclesiástico.

Felicítamos cordialmente al Ilmo. Sr. Dr. D. Ramón Bonet y le deseamos el acierto de los buenos servidores de nuestro querido Prelado.²

L'altre resum de la seva llarga trajectòria a Osca és aquest paràgraf del Full Parroquial de Santa Maria de Ripoll a la seva mort:

«El 27 de febrer de 1947, prèvia oposició, fou canonge de la catedral d'Osca, el 1948 canonge doctoral i canceller-secretari del bisbat, el 1952 arxidiaca i el 1957 va ser nomenat Vicari General del bisbat, càrrec que exercí fins el 20 de desembre de 1980, en què es retirà a Ripoll, on ha viscut fins la seva mort.»²³

Un accident greu

La capacitat de deixar per escrit anotacions de la seva vida personal era immensa. Una prova la tenim en aquesta nota, on més enllà de la notícia d'un accident que va patir el 1978, coneixem dades d'un dels seus llibres sobre sant Eudald:

«Tengo la desgracia que debido al accidente que sufrí ayer [en una nota amb bolígraf blau: «17 Enero, fiesta de S. Antonio, Abad»] en la plaza de la Catedral a las 9:45 de la mañana que me produjo D. José Ramon Reyes, Profesor de la Escuela Industrialia, me he estado un mes justo en la Clínica Santiago de Huesca, cuidándome Francisca. El 18 de Febrero, me dejaron ir a casa en donde terminé el trabajo de S. Eudaldo, que lo recibieron el 24 de Febrero de 1978. Gracias a Dios. He pues-to en orden todo lo que estaba desorganizado estos días. A partir 25 *tot rutlla*.»

El Dr. Bonet publicista

El Dr. Bonet fou director d'un periòdic d'Acció Catòlica, *Milicias de Cristo*, un notable exemple de publicística catòlica en els anys cinquanta a Osca. La publicació va tenir una llarga durada, des de l'abril de 1950 a l'octubre de 1962.

D'aquesta dedicació n'hem extret adjunt, un treball, en tres parts, que aparegué en aquesta revista, titulat «Un jacetano, Abad de Ripoll». Publiquem —a part en aquest mateix llibre— l'article traduït al català i amb les notes que va afegir-hi l'autor posteriorment. És una aportació al coneixement d'un dels més interessants darrers abats del monestir de Santa Maria de Ripoll.

L'especial atenció que centrà en els darrers abats del monestir de Santa Maria de Ripoll (Casaus i Portella, com veurem), es va completar l'any 1957 amb la publicació a Osca del treball *Reverendísimo Padre Dom José Borrell y de Bufalà, Abad del Monasterio de Santa María de Ripoll*.

Però el Dr. Bonet va mantenir també una notable relació amb la publicística ripollesa, especialment en els programes de la Congregació de la Puríssima Sang, la tant propera per a ell *Hoja Parroquial de Santa María de Ripoll*, o els periòdics *Cruzada* (1941-1953) o *El Ripollés* (1954-1967).

Entre les col·laboracions en el programa de la Setmana Santa editat per la Congregació de la Puríssima Sang, cal esmentar els treballs: «Divagación de Semana Santa» (1948), «El dolor al pie de la cruz» (1958), «El culto de la Sta. Cruz» (1960), «La imagen del Santo Cristo de la Congregación de la Purísima Sangre de N.S.J. en Ripoll» (1961), «Los altares del Sto. Cristo del Monasterio o de la Congregación de la Purísima Sangre en Ripoll» (1962), «Manifestaciones externas de la piedad ripollesa hacia el Santo Cristo» (1963), «Conmemoración de la Pasión y Muerte de Jesús» (1964), «Leyendas y estudios sobre la madera de la Vera Cruz» (1965), «Devoción y culto a la Virgen de los Dolores» (1966) i «La Cruz en San Pablo» (1967).²⁴

Un exemple d'escrits seus en la premsa ripollesa podrien ser els articles «San Eudaldo y el monasterio de San Pedro de la Portella» (*El Ripollés*, juliol de 1957), «Escritores primitivos del Scriptorium y lugar actual de algunos códices ripolleses» (*El Ripollés*, 20 de desembre de 1958), «El abad Dom Francisco de Portella de Monteagudo y su tiempo» (*El Ripollés*, desembre de 1959-gener de 1960) o «Cruces de término en Ripoll» (*El Ripollés*, 15 de desembre de 1962). Aquest darrer treball, per cert, posteriorment va completar-lo amb unes notes bibliogràfiques, que documenten l'existència de creus a Ripoll, en cases particulars i en d'altres llocs, així com el projecte de tornar al lloc original la creu trencada, que havia existit al camí ral de Ripoll a Sant Joan de les Abadesses.²⁵

1947. El Dr. Ramon Bonet revestit com a nou canonge lectoral a Ossa

Les lliçons sobre dret públic eclesiàstic (1963)

La seva labor com a ensenyant al Seminari d'Osca, feina a la qual va dedicar bastants anys, és darrere la producció de l'any 1963 titulada *Lectiones iuris publici ecclesiastici in usum privatam scholarum*.

Es tracta d'un volumet d'unes cent cinquanta pàgines, en el qual sobta la utilització encara del llatí en l'ensenyament eclesiàstic, quan estem ja en ple Concili Vaticà II (convocat per Joan XXIII el gener de 1959, amb una primera sessió —de les quatre que varen tenir lloc—, la tardor de 1962), tot i que cal assenyalar que fins al 1965, la llengua oficial de la trobada eclesiàstica universal fou el llatí

Quatre bisbes d'Osca

La llarga estada a Osca del Dr. Ramon Bonet, entre 1947 i 1980, va coincidir amb quatre bisbes, encara que l'episcopologi d'Osca en mencioni solament dos: Lino Rodrigo Ruesca (bisbe des del 28 de gener de 1935 al 19 de maig de 1973) i Javier Osés Flamarique (del 28 de febrer de 1977 al 24 d'agost de 2001), ja que hi hagué dos bisbes de Barbastre que foren administradors apostòlics de la diòcesi vacant, Jaime Flores Martín (bisbe de Barbastre entre 1960-1970) i Damián Iguacén Borau (bisbe de Barbastre entre 1970-1974). Cal assenyalar que Javier Osés també va exercir durant un temps com a bisbe auxiliar de Lino Rodrigo i d'Administrador Apostòlic.

Javier Osés va tenir una actitud molt allunyada dels altres bisbes amb els quals va conviure Bonet. És de destacar la menció especial que fa en l'anterior relació de càrrecs el 9 de desembre de 1969: «[...] me confirma en el cargo de Vicario General de la Diócesis. Me dice que siga también como visitador Religiosas, cuestión jurídica y Delegado Fundaciones.»

Osés no va voler residir al palau episcopal, sinó en un modest pis. Era un home molt senzill i mai no va buscar el seu bé personal. Era un model de bisbe inspirat en el Concili Vaticà II, del qual deia: «Diría que el Vaticano II ha sido providencial y como una colosal gracia de Dios en este final del siglo xx [...] también pienso que sería muy clarificador hoy para muchos cristianos conocer mejor las riquezas tan excepcionales, aportadas por el Concilio. No me canso de alabar a Dios por este cambio en la Iglesia. El Vaticano II me robustece en la certeza de fe de que Dios guía a su Iglesia.»

Festes de Santa Maria de 1940

El 3 d'agost de 1940, Ramon Bonet, aleshores un doctor humil «cura ecònomo de Salsella», és l'encarregat d'enaltir les glòries de la patrona de Ripoll.

És una mostra més de la voluntat d'incardinació de Bonet a Ripoll i del seu nivell intel·lectual i eclesiàstic.

Les noces de plata sacerdotals (1960)

El Dr. Ramon Bonet va celebrar les seves noces de plata sacerdotals el 25 de juliol de 1960.

El Dr. Bonet en el seu despatx de vicari general de la diòcesi d'Osca (a partir de l'agost de 1957).

L'elogi del sacerdoci catòlic que s'acostuma a fer en aquesta casos, va anar a càrrec de Mn. Ramon Puigcercós Tordelespar, ecònom arxiprest de Ripoll.

En ocasió d'aquesta celebració, el Dr. Bonet va publicar un treball titulat «La fiesta del Corpus Christi establecida para honrar la institucion de la Eucaristía».

Es tracta d'un redactat de 16 pàgines, amb l'autorització episcopal del bisbe d'Osca, però imprès a la casa Bonet de Ripoll.

Segurament la gran aportació erudita del Dr. Ramon Bonet ha estat el seu estudi de la vida i culte de sant Eudald, tema al qual va dedicar una especial atenció.

L'estudi de la figura de sant Eudald

Segons el seu germà Joaquim, ja abans de la Guerra Civil va començar a recollir materials sobre sant Eudald, però va perdre tota la documentació a Jorba, en esclatar la guerra.

Sabem per l'anterior nota manuscrita del seu accident d'Osca, que va aprofitar la convalescència per ordenar els seus papers referits al tema.

Els primers materials impresos sobre sant Eudald produïts pel Dr. Ramon Bonet són *Novena al gloriós màrtir Sant Eudald, precedida del resum de la vida de l'inclit sacerdot i màrtir*, de la qual existeixen diferents edicions: 1947, 1957 i 1981.²⁶ El «Resum de la vida de Sant Eudald», corresponent a la publicació és signat amb les sigles R. B. i Ll.

La següent aportació és *Vida i culte de Sant Eudald, patró de la comtal vila de Ripoll. La història, la tradició i la llegenda*, un volum de cent vuitanta pàgines, publicat en català, en plena postguerra —el 1949—, en el marc de les Festes de Santa Maria d'aquell any.

Després vindria *978-1978. Mil·lenari del trasllat de les relíquies de Sant Eudald a Ripoll* (1978),²⁷ un llibre de cent vint-i-cinc pàgines, estructurat sobre els deu centenaris passats a Ripoll des que el 6 de novembre del 978 les restes del sant van arribar a Ripoll. Es tracta d'un «obsequi que la Junta d'Obra de Sant Eudald té el goig d'oferir gratuïtament al ripollesos devots del nostre gloriós Sant Patró».

Però el principal treball és el que podríem anomenar segona edició del seu estudi de 1949: *Vida i culte de Sant Eudald. Patró de la comtal vila de Ripoll. La història, la tradició, la llegenda*, publicat a Ripoll el 1984, de quasi dues-centes pàgines.

Cal dir que havia anat investigant contínuament entorn del patró de Ripoll. Entre els papers que deixà hi ha un exemplar de la seva darrera obra, amb una munió de notes, preparades per a una nova edició revisada i ampliada.

«Efemèrides ripolleses» (1977-1989)

Però un dels treballs més celebrats i coneguts del Dr. Bonet és la publicació de la sèrie d'articles «Efemèrides ripolleses» en la *Hoja Parroquial de Santa María de Ripoll* (*Full Parroquial de Santa Maria de Ripoll*) entre el 26 de juny de 1977 i el 20 d'agost de 1989.

Una mostra de la ingent feina que suposava aquesta secció de la publicació religiosa són les caixes avui dipositades a l'Arxiu Comarcal del Ripollès, on hi ha recollides totes les notes publicades, material per a noves notes i sobretot les bases bibliogràfiques amb què treballava.

Cal afegir que el Dr. Bonet va preparar el 1988 una edició d'aquests materials (unes 2.500 fitxes), conjuntament amb altres treballs seus, com un «Abaciologi del monestir de Santa Maria de Ripoll», amb 61 articles, però no va trobar ressò en l'Ajuntament d'aleshores, presidit per Pere Jordi Piella, amb Eudald Fajula com a regidor d'Informació.

En el número del Full Parroquial de Santa Maria de Ripoll del diumenge 26 de juny de 1977, apareixia un article titulat «Efemèrides ripolleses» que anunciava una de les obres que devem al Dr. Ramon Bonet i Llach.

Efemèrides ripolleses

Una nova secció apareix avui en el nostre Full Parroquial. El Dr. Ramon Bonet i Llach, Vicari General d'Osca, ripollès fins el moll dels ossos i profund coneedor de

les nostres coses, ens oferirà cada setmana un conjunt de dades interessants que ens recordaran i ens faran reviure amb breus espais pàgines autèntiques de la nostra història.

Seran com un mosaic amb pedretes de tots els tons: joiosos i grisos, eufòrics o desmaiats, d'esplendor o de tragèdia, que aniran composant tots junts i ben travats el quadre meravellós de la història de la nostra vila. Creiem que serà un secció molt interessant.

Agraïm al Dr. Ramon la seva valuosa col·laboració i ens disposem a seguir setmana rere setmana les petjades dels nostres avantpassats, que amb tota mena de facècies van anar escrivint les pàgines d'aquesta història que és la nostra, la de tots els ripollesos, de naturalesa i d'adopció, ja que uns i altres estimem les gestes de la nostra vila

La secció «Efemèrides ripolleses» va sortir fins el 20 d'agost de 1989. Estem parlant de més de dotze anys de cita, quasi setmanal, amb els lectors de la publicació més antiga de la premsa comarcal ripollesa i àdhuc de la premsa catalana.

Cal dir que si la primera aparició d'aquesta secció periòdica fou glossada per la nota anterior, el seu final va ser força abrupte. Des de setembre de 1988 era responsable del *Full Parroquial* el nou rector, Ramon Tuneu i Vila. Des de la seva arribada, la periodicitat de les «Efemèrides ripolleses» va patir interrupcions en la freqüència, fins a quedar suprimides sense cap explicació.

Afegim, però, que la col·laboració de Ramon Bonet en el *Full parroquial* no es tancà, ja que entre juny i juliol de 1990, va escriure una sèrie de quatre articles titulats «Mil anys de la consagració de l'església parroquial de Sant Pere, de Ripoll. Resum històric».

La recerca que hi ha darrere de la publicació d'«Efemèrides ripolleses», fet a base de retalls de papers de diferents mides i característiques (costum habitual en les notes del Dr. Bonet), es pot constatar en les caixes cedides pel seu germà Joaquim a l'Arxiu Comarcal del Ripollès de la Generalitat de Catalunya, on hi ha classificades per dates les efemèrides publicades i les que estaven en preparació o ja redactades.

Sant Eudald de Barcelona

Des de feia més de cent anys existia a Barcelona una Associació de devots de Sant Eudald, que era propietària d'una imatge del sant a la capella de la Casa de la Misericòrdia, al carrer Elisabets, 8 i 10 de Barcelona.

Mossèn Bonet va tenir molta relació amb aquesta associació. Així, tenim que l'any 1957 ja va participar en les celebracions que es feien: «Oficio solemne, con sermón a cargo del M. Ilustre Dr. D. Ramón Bonet Llach, Canónigo Arcediano de la Catedral de Huesca. Durante el Ofertorio, veneración de la reliquia del Santo y, al terminar la función, canto de los «Goigs»».

Uns anys més tard, l'11 de maig de 1981, en ocasió del MCM aniversari del martiri de Sant Eudald, va tornar a participar en els actes de l'associació barcelonina, beneint la imatge i glossant les glòries de l'inclit màrtir.

Retir a Ripoll (desembre de 1980)

El Dr. Ramon Bonet, com ja hem dit a bastament, tenia la capacitat d'anotar-ho quasi tot. Una anotació en un tros de paper diu:

«20 Desembre 1980 surto d'Osca per a residir a Ripoll.

20 al 22 residència a Torelló.

23 Mobles i residència a Ripoll.

27 Setembre 1981. Malalt. Segueix l'hèrnia de columna vertebral.»

Consiliari de la Congregació de la Puríssima Sang

El 1981, l'ecònom de Ripoll i futur rector, Lluís Molins i Verdaguer, va nomenar-lo consiliari de la Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist.

En el llibre d'actes de la Congregació del 3 de març de 1891 hi consta la següent anotació:

«El Rd. Lluís Molins proposa a l'Assemblea el nomenament del Canonge Dr. Ramon Bonet com a Viceconsiliari de la Congregació, degut a la impossibilitat d'assistència per motiu d'edat de l'actual consiliari Mn. Pere Portell. Els assistents hi estan d'acord i el Dr. Bonet ressalta que accepta el càrrec a títol de Viceconsiliari en atenció a la persona de Rd. Consiliari.»²⁸

Renuncià al càrrec l'any 1989, per motius de salut, però va continuar com a congregant. En l'acta de la reunió el fet s'explica així:

«El Sr. President llegeix una carta del Dr. Bonet dirigida a la Junta de la PP.SS. en la que fa esment de la seva impossibilitat de seguir com a Consiliari, degut el seu

precarí estat de salut. No cal dir lo molt que tots ho sentim i que agraïm de tot cor el seu ajut i inestimable col·laboració.»²⁹

Secretari del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès (octubre de 1981)

Encara que l'inici del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès cal documentar-lo el 15 de desembre de 1978, amb l'acord de constituir l'associació, la participació del Dr. Ramon Bonet l'hem de cercar a partir de l'octubre de 1981.

Es tracta d'un document de convocatòria a una reunió, on «es planteja la necessitat d'una seriosa revisió de la marxa actual del centre». Davant «l'oferiment desinteressat d'unes persones a col·laborar en la tasca cultural» es posa com a primer punt de l'ordre del dia «Presentació dels nous Secretariat i Tresoreria: Dr. Ramon Bonet i Conxita Pons».

Resulta significatiu el seu paper en l'entitat ripollesa, fins al punt que el targetó d'invitació a l'acte de presentació dels primers Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, el 27 de maig de 1983, sigui encapçalat pel cap de Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Joan Saqués, i pel secretari del CECR, Ramon Bonet, i no per la presidenta.

Emília Tarracó, que fou l'*alma mater* del CECR durant els primers anys d'existència, en aquest acte de presentació, va fer esment del doctor Bonet:

«Malgrat les nostres ambicions, reflexades en el programa [...], aquests primers anys de gestació del Centre han estat difícils, entre desànim i dificultats de tota mena. No obstant, pel juny de 1981, varen arribar al Centre aires d'optimisme i renovació quan es va incorporar a les tasques de Secretaria el nostre molt apreciat Dr. Bonet. Amb la seva valuosíssima col·laboració es va iniciar al Centre una etapa de ressorgiment i d'estabilitat. La seva tasca callada i constant ha fet possible la publicació que avui presentem, i també tantes altres activitats, amb els seus corresponents tràmits burocràtics, que sense una secretaria eficaç no hauria estat possible portar-los a terme. La labor de Secretari ha estat fonamental per garantir la bona marxa del Centre.

Cal remarcar també l'entusiasta col·laboració de la Sra. Conxita Pons en una tasca tan important com és la tresoreria.»

El Dr. Ramon Bonet va convocar també l'assemblea general extraordinària del 21 de gener de 1984, que va suposar l'elecció d'una nova Junta Directiva.

La seva dedicació com a secretari del CECR no va obstar perquè col·laborés amb altres entitats com el Cercle Filatèlic i Numismàtic, on l'any 1992, en el llibre commemoratiu del 25 aniversari de l'entitat, va publicar un treball titulat «Quatre generacions de la família Sirvent, administradors de l'estafeta de correus de Ripoll».³⁰

Pregó de Sant Eudald. Sala Abat Senjust, 1 de maig de 1983

Un llibre per a la família (1981)

El desembre de 1981 els Bonet publiquen un llibre familiar. Es tracta de l'opuscle titulat *Homenatge dels germans Bonet Llach als seus estimats pares*, amb un proemi més llarg: «Homenatge filial als nostres estimats pares En Llorenç Bonet i Batlle i Na Concepció Llach i Cambó, que en el centenari del seu naixement els hi dediquen llurs fills: Ramon, Lola, Neus, Josep Ma i Joaquim Ma, tot recordant els germanets que estan al Cel: Josep Ma, Maria i Montserrat.»

El llibret, molt interessant per documentar, entre altres dades, el naixement de la impremta Bonet de Ripoll i d'Olot, consta de dues parts. La primera fa un repàs de la vida dels pares. La segona, que sabem fefaentment que va escriure el Dr. Ramon Bonet, té el títol de «Dos-cents anys de la família Bonet», on ressegueix la genealogia familiar, amb moltes dades.

En el pròleg d'aquest treball es llegeix: «Després de molts anys de recollir notes sobre la família Bonet, desitgem ara publicar-les perquè es conegui la seva història i s'entengui l'anhel d'una família que, amb treball i constància, ha procurat sempre superar-se.»

Pregó de Sant Eudald de 1983

L'1 de maig de 1983, Ramon Bonet va pronunciar el pregó de les festes de Sant Eudald de Ripoll, en un acte que va servir per estrenar la sala Abat Senjust, aleshores tot just rehabilitada.

Segons les informacions periodístiques «El doctor Ramon Bonet va començar el pregó tot dient que tenia dues parts: la primera, la significació de la Festa Major, i la segona, la significació de sant Eudald en aquesta festa. Quant al primer aspecte, va expressar la seva alegria per les noves festes que se celebren des de fa uns anys a la vila, totes plenes de joia i amb un estil i un anhel renovat de ben neta alegria. Referint-se al sant, va explicar una mica la història de sant Eudald i de la vila i va acomiadar l'acte donant de nou les gràcies per la invitació i l'assistència».³¹

La biografia de Mn. Joaquim Bonet i Batlle (1993)

Entre la bibliografia, ja hem citat alguns treballs generats per la dedicació a l'estudi de la seva família.

Una darrera mostra d'aquesta producció és *Mn. Joaquim Bonet i Batlle. Vida i apostolat* (1993), també editat a Ripoll per la impremta Bonet. Com diu en el preàmbul, «Al principi de l'any 1946, any en què es verificaria el desè aniversari de la mort violenta del meu Sr. oncle, Mn. Joaquim, vaig publicar un llibret de 62 pàgines, amb el títol *Semblanza del Reverendo Joaquín Bonet y Batlle* (Imprenta y Librería Bonet, Olot, 1946), per recordar tan important efemèride. Prompte s'esgotà [...]. Sentia, ara, certa necessitat espiritual de donar a conèixer aquesta admirable vida sacerdotal en llengua catalana».

Els darrers anys i la seva mort

La salut del Dr. Bonet mai no havia estat gaire reeixida. Amb estimació, el seu germà Joaquim el qualifica d'una mica hipocondríac.

Les xacres als peus, conseqüència de la fugida enmig de la neu cap a França el desembre de 1936, i l'atropellament per un automòbil a Osca, amb la seqüela d'una hèrnia discal, li anaren impeding la mobilitat fins a fer-lo restar tancat a casa.

El Dr. Ramon Bonet i Llach va morir a Vic el 15 de març de 1996, i fou enterrat l'endemà a la vila de Ripoll.

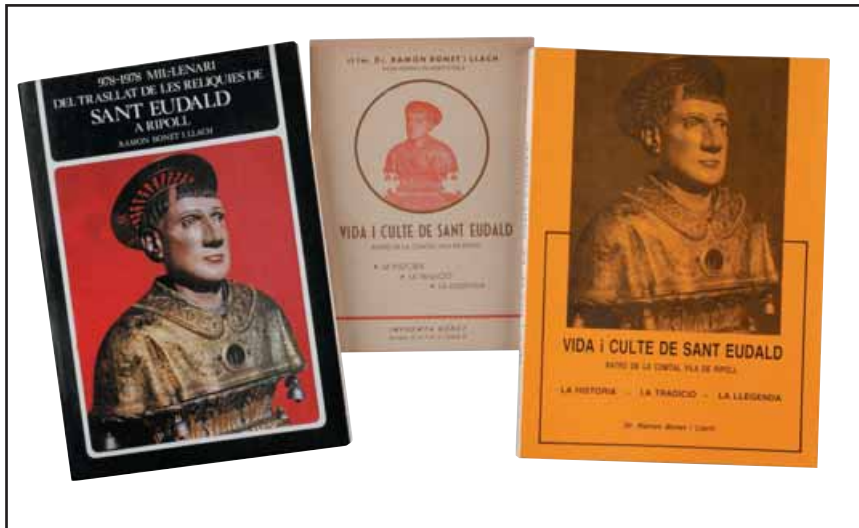

El doctor Bonet en els darrers anys de la seva vida

Diverses publicacions del Dr. Bonet

Edicions del Dr. Bonet sobre sant Eudald

Notes

1. Algun dia caldria fer un repàs de la figura de Ramon Roquer i Vilarrasa, una altra personalitat intel·lectual de la postguerra ripollesa.
2. Per a una primera aproximació als impressors ripollesos cal veure l'article publicat a *El Ripollès*, número extraordinari: «Cent anys de premsa», desembre de 1981.
3. Abans, l'any 1907, Llorenç Bonet ja editava la darrera pàgina de la *Fulla Dominicana* que imprimia Anglada de Vic. Es tracta, doncs, d'una continuïtat molt clara.
4. Una nota del Dr. Bonet ho diu així, tot i que ell només tenia un any d'edat (el bisbe Torres i Bages va morir el 1916).
5. Les dates les recollim d'un document manuscrit del Dr. Ramon Bonet que hi ha entre els papers que té la família.
6. *De Martirologi del Bisbat de Vic 1936-1939. Sacerdots, religiosos i religioses immolats de 1936 a 1939. Butlletí Oficial del bisbat de Vic*. Any 142-2. 2 de febrer de 1998. Número 2.833.
7. Llibreta amb una relació de càrrecs i documents personals del Dr. Ramon Bonet.
8. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
9. Cal dir que el *Full Parroquial* del 14 d'abril de 1996, en el qual s'informa de la seva mort, diu que fou vicari de Sant Quirze de Besora el 1936. Això és inexacte.
10. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
11. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
12. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
13. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
14. Relació de càrrecs en un manuscrit del Dr. Ramon Bonet.
15. «Noticias históricas de la Parroquia de San Juan de Vilatorrada (Hoja n° 1)».
16. Dr. R. Bonet i Llach, Pbro.: *La alteración de la libertad*. Ripoll, 1946, p. 7.
17. Malauradament no hem pogut consultar aquesta edició de 1946, però sí la de 1993.
18. Llibreta amb una relació de càrrecs i documents personals del Dr. Ramon Bonet.
19. Llibreta amb una relació de càrrecs i documents personals del Dr. Ramon Bonet.
20. Aquests documents, segons indica Ramon Bonet en la llibreta amb una relació de càrrecs i documents personals, es troben en l'expedient de la Cúria Diocesana d'Osca.
21. Relació de càrrecs del Dr. Ramon Bonet. Cinc pàgines manuscrites dels papers propietat de la família Bonet.
22. *Hoja Parroquial Diocesana*. Osca, any XVII, núm. 884, 1 de setembre de 1957, p. 2.
23. *Full Parroquial de Santa Maria de Ripoll*. Any LXXXVI. N° 4374. Diümenge, 14 d'abril de 1996.
24. Informació facilitada per Margarida Roura, presidenta de la Congregació de la Puríssima Sang.
25. Document del Dr. Ramon Bonet amb l'article d'El Ripollès. Any IX, núm. 235. Ripoll, 15 de desembre de 1962, p. 228-229.
26. Sempre a Impremta Bonet. Ripoll.
27. Amb disseny i direcció fotogràfica de Salvador Alimbau, però editat a Impremta Bonet, Ripoll.
28. Informació facilitada per Margarida Roura, presidenta de la Congregació de la Puríssima Sang.
29. Informació facilitada per Margarida Roura, presidenta de la Congregació de la Puríssima Sang.
30. Dr. Ramon Bonet i Llach: «Quatre generacions de la família Sirvent, administradors de l'estafeta de correus de Ripoll», a *Història d'una entitat. 25 anys del Cercle Filatèlic i Numismàtic a Ripoll* (1992), p. 89-99.
31. *El 9 Nou*. 3 de maig de 1983.

